

R 80

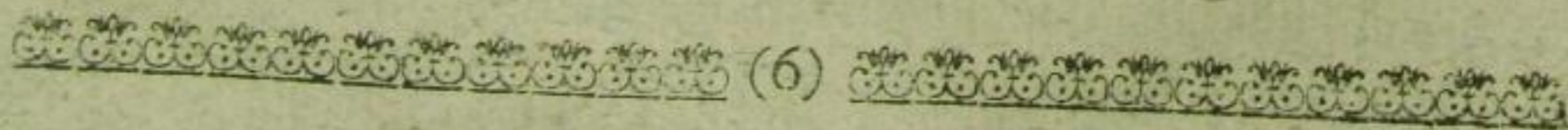
P. 80.
P. 12.

ANDREAE HOMBORGII
JCTI
COMMENTATIO
DE
JURE CONVENANDI
GERM.

Roppel = Jagten.

EDITIO NOVISSIMA.

HELMSTADII
EX OFFICINA SCHNORRIANA.
CIC MDCC LI.

ANDREAS HOLLER

CO. PATENT

MORE COPY

GERM.

1844

NO. 1

THE PATENT

OFFICE

Q. D. B. V.

DISCVRSVS PRÆLIMINARIS.

§. I.
De Exordio proprietatis, seu Origine Domini
inter doctissimos, ac ingeniosissimos viros
non satis convenit. Varias doctorum viro-
rum, de intricato hoc argumento, opiniones recen-
suit, examinavitque Excellentissimus Vitembergen-
sium Jurisconsultus, IOH. HENR. BERGERVS, in *eleganti*
dissertatione, quæ superiori anno, sub titulo: de Exordio
Proprietatis, seu Origine Domini, in lucem prodiit.

§. II.
Nobis, salvo exquisitius pensantium præjudicio,
Consultissimi TITII, Jurisconsulti Lipsiensis, opinio
præ cæteris arridet, statuentis: *ab initio omnes res fu-*
isse in medio expositas, seu Nullius, h. e. dominium u-
niversale rerum sublunarium a Deo humano generi
quidem donatum ac destinatum, sed ab hominibus,
mediante occupatione, nondum acceptatum fuisse.
vid. laudati viri Observ. ad PVFENDORFF. de Off. Hom.
& Civ. obs. 277. n. 2.

A

§. III.

§. III.

Scilicet, non frustra a Deo creatas esse res sublunares, sed, præter Sui gloriam, in usum hominum, consequenter, hominibus concessam esse facultatem, rebus creatis, tam animatis, quam inanimatis utendi, tam ex consideratione humanæ naturæ & lumine Rationis, quam Revelationis constare arbitramur. vid. *Gen. 1. v. 28. & cap. 9. v. 2.* add. THOMAS. *Instit. Jurispr. div. l. 2. c. 10. §. 9.* PVFENDORFF. *de Off. Hom. & Civ. L. 1. c. 12. §. 1.* Dn. BERGER. *supr. alleg. dissert. th. 5. & seqq.* illam autem facultatem recte haberi pro jure, cum ex permissione divina oriatur, immo pro vero dominio *universali*, vel inde colligitur, quia, nisi hoc præsupponas, dominia singularia, facto hominum introduci, ac constitui nequivissent. PRÆLAUD. TITIVS, *observ. 267.*

§. IV.

Uti autem dominium illud universale, a Deo humano generi oblatum, ab hominibus acceptari debuit; ita modum acceptandi, sive dominium habendi & acquirendi ab hominum arbitrio, legibus tamen socialitatis, seu mutui amoris, attemperato, dependisse, adeoque *originem domini singularis unice ex facto hominum arcessendam esse, arbitramur*: cum Deus modum partiendi dominium nec præceperit hominibus, nec communionem aliquam, vel dominium singulare introduxerit, nec vel omnibus, vel nonnullis humani generis individuis de proprietate singulari immediate prospexerit. Dn. TITIVS, *obs. 278.* & in *Dissert. de Dominio in rebus occupatis ultra possessionem durante, th. 18. & 19.* add. FRANZK, *Ex, 1. qu. 6.*

§. V.

§. V.

Factum autem illud, sive modum, dominium *primi-*
tus acquirendi, in genere vocare possumus *occupatio-*
nem: hæc enim est rei nullius, cum animo, sibi eam ap-
 propriandi, apprehensio. THOMAS. *Inst. Jurispr. Div. L. 2.*
c. 10. §. 140. add. L. 1. §. 1. ff. de A. vel A. P. Uti autem rerum
 apprehensio variat, prout res ipsæ variant; ita, quamvis
 occupationem per *apprehensionem* describerimus, neu-
 tiquam tamen realem apprehensionem, seu capionem
naturaliter, præcise, & absolute, ad acquisitionem origi-
 nariam necessariam esse existimamus; quin potius *occu-*
patio nobis solum *instar mediæ est, voluntatem acquirendi*
aliis indicantis. Sicuti igitur voluntatem nostram aliis
 quoque actibus, æque habilibus, v.g. visu, jaculi emissi-
 one, vulneratione, persecutione, inclusione, ingressio-
 ne, &c. indicare possumus, ita & hosce actus *naturaliter*
 ejusdem efficaciam esse cum occupatione, prorsus existi-
 mamus. Ex quo, inter alia consuetaria, hoc quoque flu-
 it, quod hodie dominium ferarum, in territorio exi-
 stentium, etiam *ante occupationem realem* Reipubl. ac
 Imperanti recte tribuatur, Dn. TITIVS ad PVFFENDORFF.
Obs. 292. & 295. & in Observat. ad LAVTERBACH. obs. Mx.
it. in supra alleg. dissertat. th. 20. non obstante, quod
 plerique, quos inter & BERGERVS, in *Resolut. ad LAVTER-*
BACH. tit. de acquir. rer. dom. contrarium statuunt. Quæ
 enim heic a dissentientibus in medium proferuntur,
 veluti *l. 3. §. 14. ff. d. A. vel A. P.* & sim. procul dubio ad
 jus positivum pertinent.

§. VI.

Ut igitur Generale occupationis objectum sunt
 res Nullius, GROTIUS. *de I. B. & P. L. 2. c. 8. §. 1.* ita speciale
 A 2 ejus

ejus, inter alia, constituunt feræ bestiaë, sed *quamdiu revera sunt nullius*. Harum, & quidem terrestrium, occupatio, in specie *Venatio* vocatur, modus acquirendi antiquissimus, & tam Jure Divino ac Naturali, quam Romano, cuilibet permissus, vid. Beatus D. MEHLBAVM, in *dissert. de Jure Venandi* th. 8. **Westenholz** in *dissert. de Jurisdictione Forestali*, c. 1. §. 4. & seq. §. VII.

Notanter diximus: *feras, quamdiu sunt revera nullius*, occupationis objectum constituere; *Quamdiu autem feræ nullius dicendæ sint, quæstione non vacat*. GROTIUS *de I. B. & P.* ll. L. 2. c. 8. §. 2. Sane ab initio, uti omnes res creatæ, ita & feræ bestiaë, procul dubio fuere *res nullius*, adeoque a quovis occupari & acquiri potuere. Quo sensu si capias Justinianum in §. 12. *Inst. de rer. divis.* effatum ejus, una cum regula naturali, quod *res nullius cedant occupanti*, recte sese habet. Ast, mutata rerum facie, & constitutis civitatibus, feræ indistincte pro rebus nullius haberi amplius non possunt. Non me quidem latet, dari adhuc hodie civitates & loca, ubi cuivis venari licet, ceu de Hungaria testatur THOM. LANSIVS *Orat. pro Hungaria*. KLOCK. *de Aerario* c. 5. n. 51. quo & forsan referendus est locus in Ducatu Luneburgensi, qui vocatur im Freien/ B. Dn. CONSILIARIUS ENGELBRECHT *Comp. Jurispr. ad tit. ff. de acquir. rer. dom.* th. 5. Dari quoque in Germania feras quasdam, quæ adhuc hodie pro rebus *nullius* habentur, & a quovis occupari possunt. Ast, uti unum alterumve exemplum nec facit, nec tollit regulam; ita saltem de Germania constat, quod jus venandi hodie

com-

communiter, & in plerisque regionibus ad Regalia referatur; quod autem de feris quibusdam, adhuc hodie in Germania alicubi pro rebus nullius haberi solitis, monuimus, id de feris noxiis & vilioribus intelligendum esse, apud cordatiores extra dubium est.

§. VIII.

Quamvis igitur de Jure Romano nihilominus & post constitutas civitates feræ inter res nullius referantur, adeo, ut a quovis non tantum in fundo proprio, sed & alieno, occupari & acquiri possint, §. 12. *Inst. de Rer. divis. L. 16. ff. de servit. præd. rust. L. 13. §. fin. ff. de Injuriis. L. 28. & 29. ff. ad L. Aquil.* eaque sententia multis arrideat, ac simplicitati naturali optime convenire existimetur; tamen, si rem ex vero æstimare volumus, hæc Romanorum sententia, non obstante, quod Dn. THOMASIVS, *in not. ad HUBERVM de Jure Civitatis L. 2. sect. 4. c. 2. §. 19. lit. v.* statuatur, Principes Romanos hoc intuitu juri suo renunciassent, egregie fallit, nec in Germania usum habet ullum, utpote in qua & olim dominium sylvarum & ferarum ad universitatem & Rempublicam pertinuit, vid. SCHILTER. *Exercit. 45. §. 4.* ubi id ex JULIO CÆSAR. & TACITO probatur; & adhuc hodie *regulariter* pertinet.

§. IX.

Fallit autem Romanorum sententia, dum id, quod pro certo statu naturale est, simpliciter tale existimat. Fuerint ab *initio* feræ bestię nullius, adeoque naturaliter a quovis ubique occupari & acquiri potuerint, an autem conditio ista ferarum semper fuit & mansit eadem? an non potius dicendum, quod statum mutaverit

rit per acceptationem civitatis, adeoque feræ, constitutis civitatibus, dominio publico civitatis, virtute constitutionis fundamentalis, & jure accessionis, fuerint subjectæ? add. Dn. THOMAS. *supr. cit. loc.*

§. X.

Egregie hoc, ut solet, ostendit TITIVS, tum *in notis ad PVFEND. de Off. Hom. & Civ.* tum præprimis *in Specim. Jur. Publ. Rom. Germ. lib. 3. c. 7. §. 16. 17. 18. & 19.* Scilicet, postquam homines res, ab initio nullius, sensim sibi asseruere, res, hæcenus *nullius*, factæ sunt *alicujus*, & pro diversitate acceptantis, *vel communes, vel singulorum, vel publicæ.* Cum igitur homines, nexu civili conjuncti, certos terræ tractus possideant, non tantum illæ res statum concessionis divinæ mutasse censendæ sunt, quæ a singulis actu tenentur, sed potius existimandum est, totum illum tractum, omniaque ibi *contenta, dominiique privati expertia, generaliter sibi asseruisse universam civitatem, adeoque dominium illarum rerum huic, ob istam assertionem, omnino esse tribuendum.*

§. XI.

Ex quo consequitur, idem obtinere in distinctis Germaniæ territoriis, postquam eadem superioritate territoriali animari cœperunt, adeo, *ut omnes res alicujus pretii, quæ actu a privatis non tenentur, non sint dicendæ amplius nullius, nec privatorum, sed potius publicæ.* HACTENVVS TITIVS.

§. XII.

Et hoc est fundamentum, quo nititur jus venandi, Principibus competens, & hinc est, quod hodie soli Reipublicæ jus venandi originarie competat, hocque ad-

admisso, non opus est, ut cessantem hodie occupandi facultatem demum a speciali legis prohibitionem, vel præscriptione quadam immemoriali cum HAHNIO, *ad WESEMB. tit. de acquir. rer. dom. n. 7.* aliisque pluribus, quos allegat ARNISÆVS *lib. 3. de Jur. Maj. cap. 4. n. 9.* repetas, ac de ejus justitia sis sollicitus. vid. TITIVS *ad PVFEND. de off. hom. & civ. obs. 295.* add. FRANZK. *Exerc. 4. qu. 2.*

§. XIII.

Cum igitur ex dictis liqueat, quod, constitutis civitatibus, feræ non amplius inter res *nullius* referri possint, adeoque Juris Romani, cuius occupandi facultatem concedentis, nullus in Germania fit usus, sed potius jus venandi hodie inter jura publicare feratur, hinc est, quod subditi hoc jus non nisi ab Imperante habeant, qui illud plerumque feudi titulo concedit, quo facto, jus venandi, alias publicum, inter jura privata locum sortitur.

§. XIV.

Quamvis autem jus hocce venandi regulariter in proprio solum fundo exerceri queat, ad alienum vero, secus ac Jure Rom. regulariter extendi non possit, prout hoc etiam legibus Provincialibus passim prohibitum est; vid. *Ordin. Provinc. Saxon. de anno 1555. CARPZ. p. 2. c. 3. def. 25.* Experientia tamen, rerum magistra, testatur, quod & in alieno fundo simul cum aliis exerceri possit, quod *jus convenandi* vocatur, idque, legitime acquisitum, minime prohibitum censendum est: Uti enim juri & æquitati non repugnat, ex alieno prædio & fundo utilitatem aliquam percipere; ita nulla
ratio

ratio juris impedit, quo minus duo vel plures in uno eodemque fundo venationem exercent, vid. CASP. KLOCK. *tom. I. consil. 29. num. 699. & seq.* cum possessio vel qs. non modo diverso respectu penes uno plures esse possit. CARDIN. TVSCH. *sub lit. P. conclus. 429. n. 8. 9. & seq.* sed & in incorporalibus duo vel plures eandem in solidum habere valeant. VILLALOB. *cons. 177. lit. P.* Insuper quoque consuetudo Germaniæ Conventiones satis superque probet, vid. MEISCHNER. *Tom. 3. decis. 33. n. 17.* GYLMANN. *SYMPHOREM. p. 1. vol. I. n. 28.* PETRVS GILKEN. *de prescript. P. I. c. 6. n. 285.* NOË MEV- RER, *von Jagd- und Forst-Recht part. 4. fol. 5. §. Denn erstlich.* CASP. KLOCK. *tom. I. consil. 29. n. 699. & seq.*

§. XV.

Cumque de hoc jure sæpissime lites orientur, prout communio fœcunda litium mater esse solet, operæ pretium me facturum existimavi, si de eo in dissertatione hac inaugurali pluscula in medium protulero. Fiet autem hoc quinque Capitibus, quorum *primo* agetur, quid sit convenatio, quæ origo vel occasio ejus, ac fundamentum, Cui, & quatenus competat? *Secundo*, ex quibus causis competere soleat, seu quomodo acquiratur? *Tertio*, quomodo rite & legitime exercentur? *Quarto*, quomodo conservetur? *Quinto*, quomodo finiatur & amittatur?

Faxit Deus feliciter!

CAP.

CAP. I.

QVID SIT CONVENATIO,
 QUÆ ORIGO VEL OCCASIO EJVS,
 AC FVNDAMENTVM, CVI, ET QVA-
 TENVS COMPETAT?

§. I.
Jus convenandi (quod & Convenatio, simultanea
 Venatio, Germ. Kuppel- vel Koppel-Jagt / item
 Samt-Jagt / Gemein-Jagen / Mit-Jagen / voca-
 tur) est potestas, in alieno fundo, cum ipso Domino,
 vel tertio quodam simul, immo inscio & invito quando-
 que domino, venandi.

§. II.

Prima juris convenandi, præprimis in Germania,
 origo, uti plura alia jura, incerta videtur. Posses equi-
 dem dicere, quod ejus vestigia in Jure Romano, vi cu-
 jus venationes, ut retro dictum, promiscue, tam in
 proprio, quam alieno fundo, permissæ ac licitæ erant,
 occurrant; ast, uti hoc nimis longe petitum foret, ac
 nonnisi adoratoribus Juris Justiniani placere aptum
 esset; ita speciem quidem habet opinio FRITSCHII, in
 tr. de Convenatione, membr. 3. §. 2. statuentis, quod, cum
 antiquis temporibus venationes magis fuerint liberæ,
 nec certi earum limites, ut hodie, positi, in alieno etiam
 venari frequens fuerit, acciderit, vicinum facta postea
 jurisdictionum ac territorium divisione, ac determi-
 natio-

B

natio-

natione conventionem sibi in alieno retinuisse; sed, quamcunque etiam originem heic tibi fingas, non tamen erit, ubi pedem tuto figas.

§. III.

Fundamentum Juris convenandi consistere videtur respectu concedentis, in potestate, disponendi de re sua; respectu acquirentis vero in habilitate, jus illud acquirendi, idque pro modo acquisitionis simul cum domino, vel tertio, immo inscio quandoque & invito domino, exercendi.

§. IV.

Descripsimus jus convenandi per *potestatem* h. e. facultatem jure competentem; annon vero generis loco rectius ponatur *Servitus*, quæstione haud vacat. Sane convenatio est species venationis, venatio autem, præcipue quæ in fundo *alieno* competit, a quamplurimis Doctoribus pro servitute habetur. Et quidem pro reali ac discontinua eam habet *Gail. 2. obs. 66.* personalem esse putat *WESENB. de feud. c. 1. n. 2.* jurisdictionalem, *ZAS. vol. 2. cons. 6.* innominatam, *ZOANETTUS de Venat. German. in fin.* Singulas singulorum rationes examinare, instituti ratio non patitur. Interim ad nostrum quidem sensum, neque venatio, neque convenatio, *proprie* servitus est. Videntur itaque dissentientes nimium ad jus civile vetus respexisse. Cum enim Jure Rom. venatio cuilibet libera esset, ac tantum ingressus fundi alieni prohiberi posset, inde fortasse putarunt, jus venandi consistere in libero illo ingressu fundi alieni, & in servitute, actui vel viæ haud absimili, *arg. §. 1. Inst. de Servitut. præd.* Sed cum hodie jus venandi pri-
vatis

vatis non competat, & principaliter *in facultate ipsa in-vestigandi & capiendi feras*, non autem in potestate ingrediendi fundum alterius, consistat recte in dubium heic vocatur genus servitutis. Non obstat, quod tamen in aliquibus cum jure servitutis conveniat, ut in modo præscriptionis, probationis &c. nam in quovis negotio id, quod est principale, considerari, attendique debet. *arg. L. 21. ff. de aqu. & aqu. plu. arc. MEHLBAUM diss. de Jure venandi th. 12. add. HAHN. ad WESENB. tit. de acquir. rer. dom. n. 7. præcipue tamen §. 2. & 3. c. 4. infr. §. V.*

Quicquid sit, id saltem certum est, jus convenandi, perinde uti jus venandi, *neque simpliciter, neque semper, servitutem esse*. Quæ enim a dominis territoriorum in vasallorum fundis alicubi exercetur conventio, qua de *in seqq.* ea sane non ex jure servitutis, sed longe alio capite, videlicet superioritatis territorialis, ab ipsis derivari solet. Quæ vero privatis in alterius privati fundo quandoque competit, ea ex variis causis v. g. pacto, transactione &c. acquiritur, adeoque servitutis nomen habere vix potest. Interim, cum salus Græciæ in hoc sita non sit, facile heic quemvis suo sensu abundare patiemur.

§. VI.

Videamus igitur, *Cui* jus convenandi competat? Jus convenandi, ratione subjecti, est vel publicum, vel privatum. Quoad prius, nobilis ac decantata quæstio est: An fas sit Domino territoriali in agris vasallorum & subditorum conventionem exercere? Ob ein Landes-Herr / von wegen seiner Fürstl. Obrigkeit / mit de-

B 2

nen

nen im Lande gefessenen Nobilibus, das mit Jagen habe?

§. VII.

Quidam hoc simpliciter affirmant, idque ob sequentes rationes: (1.) quia venationes, moribus Germaniæ, ad Regalia pertineant, adeoque Principes ac Domini territoriorum fundatam intentionem habeant per totum territorium venandi: cum nemini privato venari liceat, nisi hoc ei *nominatim* concessum sit, CARPZ. *Lib. 1. Resp. 44. n. 14.* in tantum, ut licet quis in possessione sit, tamen contra Principem, pendente lite, in possessione manutenendus non sit, cum resistantiam juris communis hodierni contra se habeat, uti responderunt Dni. Jcti Vitembergenses mense Jan. ann. 1691. teste HORNIO *in Jurispr. feud. c. 8. §. 50.* Licet igitur (2.) Princeps, aut territorii Dominus, vel per simplicem concessionem, vel per investituram feudalem, jus venandi alicui indulserit, nihilominus tamen ipsi convenatum deberi, ac Principem simultaneam venationem sibi reservasse videri. NEUENHAN *de Jure venandi, concl. 104. & seqq.* BIDEMBACH. *qu. Nobil. 15. & 16.* Venationem enim servitutibus annumerari, servitutes autem non private, sed cumulative concessas censeari. *L. 2. §. fin. ff. de Servit. præd. rust. l. 16. ff. commun. præd. add. SCHRADER. de feudis p. 10. sect. 5. n. 174. jung. Berlich. p. 2. concl. 49. n. 6.* Quemadmodum igitur quælibet concessio censeatur esse cumulativa potius, quam privativa. MYNSING. *Cent. 6. obs. 99. MEV. p. 1. dec. 44. in fin.* Ita in specie venationem strictissimam recipere interpretationem, cum Princeps de Regalium exercitio,
mini-

minimum remittere voluisse præsumatur, adeoque sicut privatus, alteri juris sui usum in suo largiendo, se ipsum haud exclusisse præsumendus sit *L. 6. C. de servit. & aqua.* PRVKMANN. *vol. 1. cons. 14. n. 25.* Ita nec de Principe hoc præsumi posse, sed potius hanc regulam observandam esse: quicquid Princeps alicui concesserit contra leges publicas, id *salvo jure suo*, concessisse videri. BÖHMER. *introd. in jus publ. univ. l. 2. c. 10. §. 15. ibique in notis lit. b.* neque obstare, quod beneficia Principum plenissime interpretanda sint, hanc enim regulam in Regalibus prorsus cessare. MENCKE *in Gymnasio Polem. Jur. disput. 26. th. 1.* His (3.) accedere Cameralistas, aperte statuentes, Principes Germaniæ jure venandi in subditorum prædiis uti posse, non obstante jure aliorum, MEISCHNER. *Tom. 3. decis. Camer. 33. n. 17.* WEHNER. *obs. pr. voce Forst-Recht.* GYLMANN. *Symphor. Tom. 2. p. 1. vol. 1. n. 28.* (4.) Experientiam, rerum magistram: nam multis in locis, ubi viget Landsassiatum, jus convenandi, a dominis territoriorum in prædiis vassallorum actu exerceri, ceu de comitibus Schwartzburgicis testatur FRITSCH. *de jure convenandi, m. 2. §. 2. add.* BESOLD. *Thes. Pr. sub voce Jagen.* WEHNER. *obs. pr. voce Forst-Recht.* KÖPPEN. *decis. 15. n. 15.* Idque (5.) inde confirmari, quod Principes Imperii ab Imperatore cum jure foresti, omnimodaque venatione in territoriis suis, mit aller Förstl. Obrigkeit/ Wildbannen/ Jagten und Jagens Berechtigkeiten/ per totum territorium, adeoque etiam per alienos, sc. subditorum suorum, agros investiri soleant. KNIPSCHILD. *de Nobil. L. 3. c. 5. n. 100.* Neque dominos territorii a jure convenandi

excludi, etiamfi (6.) subditus vel vel nobilis jus venandi per *praescriptionem* acquisiverit, cum praescriptio odiosa sit, adeoque restringenda potius, quam amplianda. COLER. *Consil.* 4. n. 40. & *seqq.* & *consil.* 19. n. 29. & *seqq.* SCIPIO Gentil. *de Venat. Concl.* 38. Immo, ex sententia THOMASII, contra Imperantem, quoad Regalia, plane non currat. vid. *eius dissertatio, de Praescript. Regal. ad jura subditorum non pertinente, hab. Hall.* 1696. licet quoque territorii dominus (7.) jure convenandi nunquam usus sit, tamen illud minime eum amisisse credendum esse, cum sit res merae facultatis, adeoque praescribi nequeat, l. 2. ff. *de via publ. & itin.* nisi forsitan adversarii prohibitio intervenerit, ac prohibitus per tempus legitimum prohibitioni acquieverit per l. 18. §. ult. *ibi: qui jus suum non interpellavit. ff. quemadm. serv. amitt.* STRVV. *Synt. Jur. Civ. Exercit.* 43. th. 22. Interesse enim, an quis jus venandi private & cum exclusione domini praescripserit, an vero cumulative & concurrenter tantum. Si enim ex praescriptione quidem jus venandi obtinuerit, non tamen ab initio solus id usurpaverit, vi hujus praescriptionis id sibi soli attribuere non posse, cum praescriptio in alieno sit stricti juris, nec extendatur ad specialiter non possessa, & aliud sit jus utendi, aliud, jus alium ab eisdem juris usu arcendi. HAHN. *de jure pascendi. th.* 35.

§. VIII.

Concludunt itaque, fas utique esse Domino territorii in agris subditorum & vasallorum venationem simultaneam instituire: nisi expresse illo jure se abdicaverit. BÖHMER. *Introd. ad Jus publ. univ. l. 2. c. 10. §. 15.* DN. TITIVS *Jur. priv. Rom. Germ. l. 8. c. 14. §. 10.*

§. IX.

§. IX.

Sed nec *Negativa* sententia suis destituitur ratio-
nibus, ac communiter inter Doctores recepta est.
SCHÖPFER. *diss. de Venatione superiori* c. 3. n. 13. & 14. Nam
sicut (1) usufructuarius in percipienda utilitate a pro-
prietario impediri non debet, l. 15. §. 6. ff. de usufr. Ita
nec Vasallus a domino directo in utili dominio & fru-
ctibus rei in feudum datæ, impediri potest. CARPZ. p. 1.
c. 27. def. 11. cum Vasallus jure usufructuarii, imo ple-
niore, gaudeat. 2. feud. 23. add. CARPZ. p. 1. c. 16. def. 29.
& vi utilis dominii omnes rei fructus & proventus ei
cedant, in tantum, ut utile hoc dominium directo,
quoad fructus & emolumenta, præferatur. ROSENTHAL.
de feud. c. 8. concl. 2. VNGEPÄVR. *dissert. de Jure Vasalli,*
posit. 3. Cum igitur & venationes in fructibus numeren-
tur, vid. SCHVLTES *ad MODEST. pistor. p. 1. qu. 15. cum ibi-*
dem allegatis, consequens est, quod dominus directus in
iis, uti nec generaliter in utili dominio, cum vasallo-
concurrere nequeat, sed potius inde a Vasallo excluda-
tur. ROSENTHAL. *de feud. c. 8. concl. 2. n. 2. & seqq. add. BER-*
LICH. p. 1. dec. 60. n. 9 & 10. Quod si igitur (2) dominus
territorii, cum jure venandi aliquem *investierit,* ex na-
tura Juris Feudalis, id *privative,* non *cumulative,* ab i-
pso factum, reputandum est. ROSENTHAL. *cit. tr. c. 5.*
concl. 5. n. 56. HERTIVS *de superiorit. territ. §. 49.* Regalia
enim in feudum concessa, semper *privative,* quoad u-
sum vasalli, concessa censentur, sola superioritate ac do-
minio directo, reservatis. ROSENTHAL. *cit. tr. c. 2. concl. 15.*
n. 2. B. STRYK. *Exam. Jur. Feud. c. 9. qu. 29.* Idque in specie
in venationibus in feudum concessis obtinere, tradit

RHE-

RHETIVS, *in Comment. ad Jus Feud. L. 1. tit. 2. n. 11.* add. BERGER. *p. 2. Supplem. ad Electa discept. for. in fine.*

§. X.

Eadem ratio est, si (3) jus venandi contra Principem *præscriptum* sit. Quod enim *præscribitur*, *privative* acquiritur. BERLICH. *p. 1. concl. 2.* etiam quoad superiorem *c. auditis, ibi: adjudicantes pleno jure subjectas.* X. *de præscript.* add. CARPZ. *p. 1. c. 27. def. 11.* cum immemorialis *præscriptio* vim tituli & specialis concessionis habeat, eaque res, alias non *præscriptibiles*, in specie Regalia, *præscribantur.* CARPZ. *p. 2. c. 2. def. 25.* Gail. *2. obs. 52. n. 23.* RICHTER. *p. 1. dec. 21. n. 52.* GEBHARD. *de præscript. c. 5. n. 11.* LYNCKER. *dec. 1123.* immo *præscriptio* hæc investituræ æquiparatur, 2. *Feud. 33. pr. VULTEI. de feud. c. 9. n. 15.* adeoque *præsumtam* investituram, quod jus venandi solitarium, arguit. ROSENTHAL. *de feud. c. 5. concl. 16. n. 3.* In specie in Ducatu Wolfferbytano, si nobiles jus venandi per *præscriptionem* acquisivere, Serenissimus hæctenus (uti a rei venatoriæ peritis accepi) nunquam convenatum præten- dit, quin potius *in Recessu Provinciali de anno 1597. §. 38.* expresse cautum: *Dasz diejenigen / so von Alters / bey lebendiger Menschen Gedencen / die Jagten rechtmäßiger weise / herbey gebracht / auch hinfuro an denen Enden und Oertern / da / wie / und auf was Art und Weise ein jeder solches herbey gebracht / hinfuro gelassen werden sollen.* add. Edictum HENRICI JUNIORIS, *de 4. Augusti, anni 1559. in fine.*

§. XI.

Neque valde obstant, quæ pro affirmativa sententia

tentia in medium proferri solent, ac *retro* §. 7. recensita sunt: Licet enim, quoad (1.) jus venandi Principibus territorii per totum territorium regulariter competat, tamen hoc tamdiu verum est, quamdiu jus ab alio quæsitum non obstat. Sicuti igitur non simpliciter verum est, quod jus venandi nemini competat, nisi cui *nominatim* id concessum fuerit, cum & per *præscriptionem*, præprimis immemoriam, acquiri posse, *supra* probaverimus; ita non solum concessionis, per investituram factæ, tanta virtus est, ut dominus in utili dominio cum vasallo concurrere nequeat, ceu *supra* §. 10. deduximus, sed & præscriptionis immemorialis tanta efficacia est, ut in concedendis juribus idem possit, quod Imperator & Papa, ut loquitur MATTH. *de Afflictis dec.* 322. immo vim constituti, contractus, ut & pacti, nec non privilegii ex certa scientia concessi, habeat, in tantum, ut qui hanc præscriptionem movere intendit, ipsum quasi jus naturæ mutare videatur. vid. HARPRECHT *Consil.* 14. n. 189. add. Magnif. Dn. PRÆSES *in prælection. suis ad tit. Instit. Iustin. de Usucap. & long. temp. præscript. in fin. Gail.* 2. Obs. 52. n. 23. MASCARD. *de probat. concl.* 1213. adeoque omne, quod privilegio acquiri potest etiam hac præscriptione acquiratur. MOD. PISTOR. *vol.* 1. *cons.* 4. n. 30. & quidem privative, ut §. *præced.* dictum.

§. XII.

Quoad (2) si Princeps per simplicem concessionem, quæ nec in contractum, nec in investituræ feudalis negotium, incidit, ac proinde donationem, vel similem causam lucrativam continet jus venandi alicui concesserit, cumulative potius, quam privative jus

C

istud

istud translatum esse, a multis quidem asseritur, at, sine solida ratione. Tota quaestio est de voluntate Principis, quid scilicet & quantum Princeps in alium transferre voluerit. Sicuti igitur heic tenor concessionis sedulo & accurate inspiciendus est, utpote ex quo optime judicari potest, num privativa, num cumulativa concessio facta sit. KNICHEN *de Vest. pact.* p. 3. c. 2. n. 155. ita in dubio & juxta sanam rationem, potius interpretatio contra concedentem, utpote qui clarius loqui debuisset, ac potuisset, quam eum, cui concessio facta, facienda est, *argumento l. 39. ff. de pact. l. 21. ff. de contrab. emt. l. 172. pr. ff. de R. l. præprimis cum is, qui sibi aliquid reservare vult, id clare exprimere teneatur, secus faciens, de juribus concessis nihil sibi reservare voluisse censendus sit. Cumque hæc & in concessione, quæ per modum contractus & investituram feudalem fit, locum habeant, iisque jura supra §. 9. allegata, suffragentur, uno velut habitu diffari possunt, quæ a contra sentientibus obmoverentur. Ficulneum enim argumentum est, quod a servitutibus petitur ac juri convenandi aptatur. Venatio, præcipue quæ in proprio fundo exercetur, servitus non est, utpote, quæ in alieno fundo competit: *l. 15. §. 1. ff. de servit. l. 5. pr. ff. si usus fr. pet.* neque convenatio proprie servitus est, ceu, §. 4. & 5. supra monuimus. Porro, quamlibet concessionem cumulativam potius, quam privativam censendam esse, eadem, imo meliori ratione negatur, quam asseritur. In specie venationem strictissimam recipere interpretationem, redolet principium, quo venatio servitutibus annumeratur, hoc corruente & conclusio ruit. Ejusdem roboris est ratio,
ab in-*

ab indole privatorum hominum, juris sui usum in suo largientium, petita: quodsi enim privatus juris alicujus, in feudum sibi concessi, usum alteri privato iterum concesserit, sibi que simultaneum usum haud reservaverit, æque ac Princeps, secundum regulas sanæ rationis & ductum juris feudalis, *supra* allegati, seipsum exclusisse præsumetur. *add.* BERGER. p. 2. *supplem. ad Electa discept. Forens. in fine.* BÖHMERI assertum, Principem contra leges publicas quid concedentem, id salvo jure suo concessisse videri, contradictionem implicare videtur. Uti enim *primo* non apparet, quid per leges publicas heic intelligat, ita sane qui aliquid simpliciter & absque reservatione concedit, juribus suis se abdicat, adeoque de jure concesso nihil salvum retinet. Quodsi per verba, *salvo jure*, supremam directionem intelligat, tunc calculum nostrum ei adjiciamus. Omnem enim concessionem jurium a Principe, salvo dominio directo & superioritate territoriali factam præsumi, & nos statuimus. Neque nos morantur, qui cum MENKENIO statuunt, regulam, quod beneficia Principum plenissime interpretanda sint, in regalibus cessare; præterquam enim quod absurdum sit, ejusmodi brocardica generalia adaptare ad ea, quæ in Principe Regaliis adscribuntur, ut loquitur FINCKELTHVS. *obs.* 41. n. 16. & 17. ita Brocardici istius abusum & insufficientiam dudum demonstravit THOMASIVS peculiari *dissert. de Interpretatione Beneficiorum Principis.*

§. XIII.

Quoad (3) uti non autoritatibus, sed rationibus pugnandum est, ita quoad (4) haud quidem negamus,

Jus convenandi in quibusdam territoriis Principibus competere; exinde tamen universalem consuetudinem, omnia Germaniæ territoria afficientem, enasci, neutiquam concedimus. Et quamvis, quoad (5) Principes ab Imperatore cum jure foresti, omnimoda- que venatione in territoriis suis, investiri soleant, tamen concessio hæc generalis non potest extendi ad ea, quæ ab aliis jam possidentur, sed tacite continet clausulam restrictivam, *salvo jure tertii*. SCHRADER. *de feud.* P. 5. c. 2. n. 47.

§. XIV.

Quoad (6) Jus venandi, mediante præscriptione acquiri posse, ac Principem hoc casu a convenatu plane excludi, ex iis, quæ §. 10. *retro* demonstravimus, constat. Ratio enim illa, quæ vulgo afferri solet, quod præscriptio sit odiosa, adeoque restringenda, ita comparata esse videtur, ut, si nonnullorum Neotericorum opinionem sequi liceat, dicendum sit, eam vix firmo stare talo. Et quamvis Dn. THOMASIO præscriptio quoad Regalia contra Imperantem currere haud videatur, eo quod leges humanæ, quæ præscriptionem formant, propria vi Imperatorem non obligent; tamen sententia contraria, non solum communis est sed & summa æquitate nititur: cum enim Imperans eum in finem præscriptionem introduxerit, ut per eam, velut aliquod pactum, jura mutantur, ipse etiam contra subditos præscriptione uti soleat, merito ejus vim contra se quoque admittere tenetur. vid. Dn. TITIVS, *Jur. priv. Rom. Germ. L. 2. c. 9. §. 41.* Neque quoad (7) ad rem facit, si dicas, quod jus convenandi sit me-
ræ

ræ facultatis, adeoque non usu haud amittatur, nisi prohibitio adversarii accesserit, ac prohibitus, per tempus jure definitum, acquieverit: cum utique jus venandi ab actibus meræ facultatis differat. Differunt actus meræ facultatis ab iis actibus, quibus jus quoddam, prout est jus venandi, Domino territoriali singulariter competens, est exercendum: eo ipso enim, quo illud omittitur, & aliis exercendum relinquitur, non potest non præscriptio sibi locum vindicare, *Gail. 2. obs. 60. SCHVRFF. vol. 1. cons. 14. per totum.* Posito autem jus illud inter actus meræ facultatis referri posse, annon tamen præscriptioni obnoxium foret? Sane etiam tunc res meræ facultatis præscriptione acquiruntur, si ex conjecturis, vel aliunde constet, quod quis iisdem rebus, alicujus juris acquirendi causa, usus sit. vid. *CRAVETTA de Antiquit. temp. p. 4. n. 42. HARPR. vol. 6. cons. TVBING. cons. 90. n. 102 & seqq.* Ut ut igitur concedamus, jus venandi, Principi vi juris territorialis competens, in locis publicis, ubi nemini hætenus venatio competiit, meræ facultatis esse; tamen in iis locis, ubi alius per tempus immemorabile venationem exercuit, non amplius erit res meræ facultatis, sed potius libertas per alterius contrarium exercitium, cui Princeps, cum potuisset, per tempus immemorabile non contradixit, extincta est. *STRVV. Exercit. 43. th. 22.* præcipue, si alter venationem solus, & private exercuerit. Cumque ex immemorabili ejusmodi exercitio consensus Principis & Domini territorii præsumatur. *Menoch. 3. pres. 132. n. 71.* Scientiam & patientiam Domini probare non erit opus. *MYNSING. Cent. 5. obs. 30.*

§. XV.

Quamvis autem ex hisce pateat, Dominis territorium *regulariter* non competere venationes instituire in locis, ubi status provinciales, aliique subditi jus venandi legitime acquisiverunt; tamen sicut eo ipso consuetudinem contrariam, si qua obtinet, minime impugnare volumus; ita nemo ex subditis Principi, si vel animi, vel hospitalitatis gratia, venationem desideraret, patientiam denegabit, ceu in terminis loquitur RHETIVS *Comm. Jur. Feud. L. 1. tit. 2 §. 1. n. 12. inf.* cum de Principe præsumtio sit, ejusmodi exercitium in consequentiam damnosam haud tractum iri, & talem humanitatem vix vicino denegare soleamus. SCHÖPFFER. *de Venat. super. c. 3. n. 16.*

§. XVI.

Sed fatis de his. Pergimus ad jus convenandi *privatum*, five, quod a privatis acquiritur & exercetur. Capaces autem illius sunt omnes illi, qui aliorum jurium non sunt incapaces, five sint personæ physicæ, five compositæ & morales. Uti autem in specie a venatione, scilicet clamorosa, & quæ cum canibus exercetur, LVDOV. ENGEL *Colleg. Jur. Can. ad tit. de Cleric. venat.* excluduntur Clerici & a quavis venatione agricolæ, ita & iidem a convenandi jure, utpote quod species venationis est, excludendi videntur. Et de Clericis quidem clari extant textus in *c. 1. 2. & 3. dist. 34. c. 1. & 2. X. de Clerico Venatore c. 1. X. ne cleric. & monachi secul. negot. se immisc. add. CORVINI Jus Canon. l. 4. tit. 32. ubi & pœnas contra facientium recenset. Verum rigor ille non diu duravit, sed postmodum temperatus fuis; indultum enim,*

ut

ut monasteria jus venandi acquirere, & per suos exercere possint, modo canes venatici intra clausuras monasticas non alerentur, nec monachi venatui ipsi interfint, CLEMENT. *ne in agro §. porro. de Statu Monachor.* Accessit præterea benigna Canonistarum interpretatio, non prohiberi scilicet in textu Decretorum Clericis, quominus venatui ipsi interfint, modo id sæpius non fiat, sed recreationis & sanitatis causa. *Panormitan. ad c. 1. X. de Cleric. Venat. add. SCHVREFF. Cent. 3. Consil. 1. n. 6.* sciendum autem quod prohibitiones recensitæ ad Principes & alios proceres Ecclesiasticos, immediate imperio subjectos, minime pertineant. Hi enim in hoc, & aliis juribus non considerantur, ut personæ ecclesiasticæ, sed tanquam Status Imperii, bona & ditiones, cum juribus annexis, ab Imperatore & imperio in feudum recognoscentes. *Gail. 1. obs. 30. n. 6. add. de Venationibus personarum Ecclesiasticarum RVLAND. de Commissar. p. 4. Lib. 2. c. 8. a n. 5. usque ad 16.*

§. XVII.

Agricolæ autem quod concernit, quare illis venatio non concedatur, ratio est non una. Præcipua in eo consistit, ne a cultura agrorum avocentur & otio adsuescant. Hosce, nec olim apud Germanos juris venandi capaces fuisse, uti nec cives urbicos, asserit THOMAS. *ad HUBERVUM, de Jure Civ. L. 2. sect. 4. c. 2. §. 19. lit. R.* & quamvis captura urforum, aprorum ac luporum ipsis libera manserit vid. 2. *Feud. 27. §. 5.* tamen posterior consuetudo circa ursos & apros aliud introduxit, eosque venationi majori accensuit, AHASV. FRITSCHII *Corp. juris venat-forestal. part. 1. p. 48. num. 70.* sicuti nec luporum
inve-

investigatio ubivis locorum ipsis amplius permittitur.
MEHLBAUM *de Jure venandi. th. 21.*

§. XVIII.

Haftenus Cui, nunc *quatenus* jus convenandi competat, videamus. Competit autem diversimode: vel enim (1) *mutuum est ac reciprocum*, e. g. ut TITIVS in CAII, & hic iterum in TITII agris ac sylvis id exerceat, qui modus in locis, ubi agri sunt intermixti, wo vermengte Felder und Güter / observari solet, quo tamen casu frequentius minoris solum generis feras concernit; vel *non reciprocum* est, quando ego quidem in vicini agris conventionem habeo, ille vero eandem in meo fundo vicissim exercere non potest, de quo ex consuetudine & pactis amplius judicandum est vid. FRITSCH. *de Jure conven. membr. 2. th. 4.*

§. XIX.

Potest etiam unus jurisdictionem fundi cum jure venandi habere, & alteri, absque tamen jurisdictione fundi, jus venandi competere; qui *secundus* modus est. (3) pluribus simul potest competere, & tamen tam conjunctim, quam separatim exerceri, samt und sonders zu jagen: quo tamen casu hanc fere limitationem observari, docet WEHNER. *obs. pract. voc. Forst-Recht/* Daß / wann zween oder mehr eine Kuppel Jagd mit einander gemein haben / und jedweder samt und sonders ungehindert des andern / Jagen mag / daß doch allwege zu Herbst zeiten / und nachdem die Beer in den Weinbergen abgelesen / das erste Jagen von beeden oder allen theilen sämtlich / auf zuvor beschehene nachbarliche Tages-Vergleichung / geschehe / was auch der Enden gefan-

gefangen / in zween oder mehr Theile ausgetheilet / deren jeder einen haben und nehmen möge. *Exempla ejusmodi venationum simultanearum, pluribus per investituram concessarum, in Episcopatu Würzburgensi extare, WEHNERVS cit. loc. testatur. Ne tamen discordiæ, quas communio parere solet, oriantur, conveniri solet, ut quilibet in certo loco venationem exerceat, daß jedweder seinen gewissen Bezirk besuche / und daselbst jage / dahin man sich / de persona ad personam vergleicht / unbegeben der Gesamten Jagt-Berechtigkeit. Hæc WEHNERVS cit. loco.*

§. XX.

Porro & hoc notandum, quod pluribus jus convenandi in Germania competat *diversis respectibus*, uni quidem jus venandi feras majores, alteri minores. Consuetudo igitur, & mores cujusque loci, observari debent: Inde enim lites venatoriæ quam optime judicari possunt. *CARPZOV. p. 3. c. 32. def. 17.* Cumque Conventions sæpissime in agris ac prædiis, circa confinia sitis exerceri soleant, vicini autem, præcipue potentiores, vel ipsi, vel per officiales suos fimbrias limitum suorum indies latius extendere allaborent, & longo usu jus venandi sibi arrogare, hinc termini finales probe respiciendi & rei venatoriæ præfectos pro interesse dominorum suorum sollicite vigilare decet, juxta monitum *illustris SECKENDORFF, im Fürstenstaat / p. 3. regali 5. n. 8.*

CAP. II.

EX QVIBVS CAVSIS CONVENATIO
COMPETERE SOLEAT, ET
QVOMODO ACQVI-
RATVR.

§. I.
Modi conuentionem acquirendi sunt varii. Principes ac Dominos territoriorum jus illud vi juris territorialis, & inde dependentis Juris Foresti, in Vasallorum fundis prætere solere, *supra* traditum est. Cæterum competere potest (1) *vi concessionis generalis & tacite*, si v. gr. alicui concedatur castrum vel territorium cum omnibus omnino juribus & pertinentiis, illique castro vel territorio annexum fit jus conuenandi (2) *vi concessionis expressæ ac specialis*, quæ itidem fit vel per modum simplicis concessionis, vel investituræ feudalis; Exempla in Episcopatu Würzburgensi inueniri, tradit WEHNER. *obs. pr. sub v. Forst Recht.* De speciebus autem investituræ aliquid addere, utrum scilicet constituatur per abusivam, aut acquiratur per veram investituram, supervacaneum est: conuentionem enim in jure consistit, & proprie tradi nequit. L. 43. §. 1. ff. *de acquir. rer. dom.* Uti autem tenor investituræ præcise observandus est, ita simpliciter concessio jure conuenandi non videtur permessa venatio ferarum majorum, neque

neque concessa conventione ferarum majorum, tacite concessa videtur captura minorum ferarum, diversa enim species sunt venatio majorum & minorum ferarum, adeoque ab una ad alteram argumentum duci nequit. BESOLD. in *Thes. pr. voc. Jagten*. potest etiam concessio juris convenandi esse vel *gratuita*, vel *non gratuita*, quæ sc. fit per modum contractus onerosi. Illa fieri potest vel per actum inter vivos v. g. donationem, vel ultimæ voluntatis, ut, testamentum, legatum. Hæc transfertur per stipulationem, emtionem venditionem, locationem conductionem, &c. *Gail. 2. obs. 6. n. 6.* Est etiam concessio hæc quandoque *perpetua* & in heredes transitoria, vel solum *temporaria*, & præcaria, quo pertinent die *Snaden-Jagten* de quibus FRITSCHIVS.

§. II.

(3.) Acquiritur *præscriptione*, utpote quæ est instar concessionis præsumptæ ac tacitæ. *l. 28. ff. de V. S. ibique Commentat.* modo quasi possessio non sit violenta, nec precaria, clandestina, aut interpellatione judiciali, vel extrajudiciali interrupta. Quamvis enim hæc posterior interruptio, juxta nonnullorum mentem, effectu suo destituatur, tamen constituit aliquem in mala fide, adeoque præscriptionem impedit. An vero præcise tempus immemoriale hic requiratur, ut vult *Gail. 2. obs. 66. n. 7.* aliique, disquiri meretur. Sane GAILIVS & asseclæ illius, annumerant jus venandi servitutibus realibus & discontinuis, his autem non nisi tempore immemoriali præscribi, adeoque, cum conventio species venationis sit, idem præscriptionis tempus heic observandum esse, videtur. Alii personas, contra quas

præscribitur, ut & utrum præscribens titulo munitus sit, an secus, distinguunt: per consequens præscripti-
oni, contra Principem valituræ, temporis immemo-
rialis; contra privatos vero, inter præsentem quidem
decem annorum, & viginti inter absentes, cum ti-
tulo; sine titulo vero inter præsentem 30. inter absen-
tes vero 40. annorum spatium præstituunt. KNIP-
SCHILD. *de Jur. & privil. Civ. Imper. l. 1. c. 7. n. 18.*

§. III.

Sane, neque venatio, neque convenatio proprie
servitutes sunt, ut *retro* monuimus. Neque distinctio
servitutum in continuas & discontinuas mihi appro-
banda videtur, cum omnes servitutes, si ex causa sua na-
turali æstimentur, continuæ sint, & sufficiat, quod res,
quæ servituti causam præbet, ita a natura comparata
sit, ut quis *possit* perpetuo servitute uti. *vid. L. 28. ff. de*
S. P. U. HAHN. ad WESEMB. tit. de servitut. n. 5. & 9.
HOPP. ad tit. Instit. de servitut. Quamvis igitur agnosca-
mus, sententiam eorum, qui servitutibus discontinuis,
sive rusticis non nisi tempore immemoriali præscribi
volunt, in praxi ubique fere dominari, tamen cum jus
convenandi ex nostra sententia proprie servitus non
sit, ideo huic sententiæ simpliciter subscribere non pos-
sumus. Interim tamen, sed ex alia ratione, præscri-
ptioni immemoriali locum relinquimus, si sc. jus hoc-
ce contra Principem præscribi debeat: quotiescunque
enim regalia, quæ a privatis possideri possunt, contra
Principem præscribenda sunt, toties præscriptio im-
memorialis requiritur, *CARPZ. p. 2. c. 3. def. 25.* Quoties-
cunque autem contra privatum præscribuntur, toties
suffi-

sufficere credimus ordinarium præscriptionis tempus, c. 26. §. præterea X. de V. S. R. add. L. 12. in f. C. de præscr. long. temp. quia sic non amplius sunt Regalia, sed jura privatis quæsitæ. HOPP. ad §. 4. Inst. de usucap. Cæterum tempus immemoriale, quandoque centenarium spatio majus, quandoque minus est. CARPZ. p. 1. c. 16. defin. nam quod hominum, qui ad senectutem pervenerunt, memoriam excedit, ita, ut se hoc nunquam vidisse, vel a majoribus audivisse afferant, illud immemoriale tempus recte dicitur, argumento leg. 28. ff. de probat. MYNSING. l. 1. O. 30. OKEL cap. 1. §. II. & passim, de præscript. immemor. & probatur per testes, ad minimum 54. annorum, qui peponere possint de eo, quod ante 40. annos gestum est, & ipsi a majoribus suis audivere, quique nunquam viderint aut audiverint contrarium. Notandum tamen contrarium posse probari, memoriam sc. extare. Si itaque utriusque partis testes, deposuerint, affirmantes memoriam extare præferuntur super negativa deponentibus, quia regulariter plus creditur duobus testibus affirmantibus, quam 10. aut 100. negantibus. MAVL. de Jure conduc. tit. 2. n. 59. vid. tamen FARINACIUS de Test. qu. 65. n. 201.

§. IV.

(4) Competere potest vi consuetudinis, hæcque prima conventionum origo, vel occasio fuisse videtur FRITSCHIO, de Convent. m. 3. th. 2. (5) vi transactionis, uti enim communitio contentionum ac discordiarum mater esse solet, ita promiscua venatio multis quandoque litibus, ne dicam cædibus, occa-

tionem præbet. Ut recte dixerit RVLAND. *de Commissar. p. 4. l. 2. c. 8. n. 2.* se nescire, an ex ulla alia materia fertilior seges, quam ex hac, in Camera Imper. proveniat. Immo talem eam esse advocatis Cameralibus, qualis Italis Jurisconsultis substitutionum materia, ex qua Baldus vel consulendo tantum ultra 15000. ducatorum acquisivisse, alicubi testatur. Quo igitur lites, hinc propullulantes, amputentur, sæpius amicabili compositione res transfigitur, ac convenatio alteri certo modo permittitur.

§. V.

Quodsi per amicabilem compositionem res dirimi nequeat, iudex sententia sua litem decidere debet. Hinc novus modus, ex quo convenatio competere solet, oritur, in ordine (6) scilicet *sententia & res judicata*: neque enim exemplo, aut ratione carere circa venationum controversias, scribit ZASIVS in l. 3. p. ex contrario concl. 14. de acquir. poss. ut in iis, si uterque probet possessionem, pro utroque iudicetur, cum plures successive eodem hoc jure in uno eodemque loco uti queant. (7) competere potest *vi pacti & divisionis hereditariae*, Vermöge alter Verträge / brüderlicher oder väterlicher Theilung / sæpe enim venatio dividi nequit, neque alter divisionem fieri vult, adeoque invicem paciscuntur de mutua conventionatione concedenda vid. FRITSCH. *de Jure Conven. m. 3. §. 4.*

CAP. III.

CAP. III.

QVOMODO CONVENATIO LEGI-
TIME EXERCEATVR:

§. I.

Cum jus venandi quoque inter ea sit, a quibus rei-
publ. vel bene vel male esse potest, hinc volun-
tati imperantis relinquatur, circa illud statuere,
quicquid reipublicæ suæ salutare arbitrabitur. Uti enim
Deus ipse certas leges venatoribus præscripsit, *Levit. 17.*
v. 13. add. Gen. 27. v. 4. ita & vicaria Dei in terris potestas
recte venationes certis legibus circumscribere solet, ac
ad certa tempora venationes restringere, tum ne fera-
rum species continuo & promiscuo venatu penitus ex-
tirpentur, tum ut satis atque segetibus parcatur, ut-
pote quæ penitus perderentur, si quovis anni tempo-
re venari liceret.

§. II.

Ex quibus patet, minime nos *hoc capite* agere de
modis variis, quibus venatio exercetur, wie man ein
Thier / nach eines jeglichen Art spühren / suchen / bestän-
tigen / fangen oder fällen solle? quomodo & quando
feri soleat canibus, vel retibus, sclopetis, aut vena-
bulis? hæc enim nostri instituti non sunt, sed rei ve-
natoriæ peritis relinquuntur. Id igitur solum attin-
gemus, quonam tempore conventiones institui ac
exerceri debeant.

§. III.

§. III.

Variant autem ista tempora pro diversitate locorum. In Hispania venatio leporum tempore nivium interdicta est, teste COVARRVV. *in c. peccatum, de R. l. in 6. § 8. n. 3.* In Ducatu Wolferbytano muß mit dem Jagen / von Lichtmessen / oder dem Anfange des Monats Februarii, bis an Bartholomæus Tag / oder dem Monath Septembris, allerdings eingehalten werden. v. Edictum Ducis Augusti gl. mem. sub dato Wolfenb. den 8. Jan. ann. 1638. jung. Edictum ejusdem Serenissimi sub dato Wolff. den 14. Aug. 1645. ubi expresse prohibitum: Daß keiner / auffer der rechten Zeit / nemlich zwischen Lichtmes und Bartholomæi, er sey mit Hoher- oder Unterjagt berechtiget / sich des Jagens gebrauchen solle / bey Vermeidung hoher Ungnade / und Willkühr. Straffe / auch Verlust der Jagt-Berechtigkeit. In terris Saxonis ist zu der hohen Jagt der Hirsche und Schweine / die Zeit von dem hohen Sommer / bis zu Ende des Herbsts / als etwa von Trinitatis, bis Andreæ, oder Johannis Baptistæ, bis Weihenachten: zu dem niedern Wendwerck von Bartholomæi, bis Fastnacht / oder Ægydii, bis Petri bestimmet / teste SECKENDORFF Teutschen Fürstenstaat p. 3. c. 3. *regal. 1. n. 6.* Ordinatio Bavarica cervorum venationi præscribit 1. Julii usque ad 6. Septembris. Aprorum, diem Galli, usque ad natalem Domini, Capreolarum, Festum S. Johannis, usque ad festum Paschatos, FRITSCH. *de Jur. Conv. m. 4. §. 2.* Aliis aliud tempus speciali concessione indultum, SECKENDORFF c. l. Quarum constitutionum ratio, ceu retro monuimus, partim confi-

restatur FRITSCHIVS *de Conven. m. 4. §. 6.* Daß / wann
 Bartholomæi Tag vorbey / man seinen Nachbar / oder
 der mit zu jagen hat / nicht fragen dürffe / ob er jagen
 wolle oder nicht? sondern / wer eher käme / der habe
 das Vorthail zu jagen / und wenn gleich sein Brantz
 Nachbar käme / und er hätte nur ein Garn angebun-
 den / so müsse der letzte doch weichen.

§. VI.

Cæterum, si conjunctim exerceatur convenatio,
 convenantes possunt unam eandemque feram simul
 persequi. Quid si autem unus ex illis feram ejusmodi
 ita vulneret; ut auffugere non possit, alter vero illam
 feram capiat, cujus erit fera? Alii eam vulneranti, alii
 capienti adscribunt, alii mediam sententiam ample-
 ctuntur, & dividendam eam esse inter capientem &
 vulnerantem, pro rata impensæ operæ, circa captam
 feram adhibitæ, statuunt. Ast, cum hic casus §. 12. *Inst.*
de rer. divis. pro capiente sit decisus, in puncto juris
 verior est sententia, quæ feram ejusmodi capienti at-
 tribuit, cum capiens feram & animo, & corporali ap-
 prehensione, atque sic duplici jure, habeat. Quam-
 vis, abstrahendo a jure positivo, *naturaliter* vulne-
 ranti adjudicanda videatur, per ea, quæ in *discursu*
preliminari §. 5. monuimus.

§. VII.

Quantum ad divisionem prædæ attinet, si plures
seorsim venentur, tantum quisque acquirit, quantum
 cepit; sin *conjunctim*, prædam æqualiter dividendam
 vult GRYPHIADER *Oecon. legal. l. 2. c. 18. n. 20.* WEHNERI
 sententiam *supra c. 1. §. 19.* allegavimus. Varia compo-
 sitio-

sitionis remedia, ut sc. usus venationis dividatur, vel juxta certa loca, vel certa tempora, vel quoad certas feras, tradidit FRITSCHIVS *cit. tr. m. 4. §. 8.*

CAP. IV.

QVOMODO JVS CONVENANDI CONSERVETVR.

§. I.

Conseruando juri convenandi inserviunt remedia juris, eaque pro diversitate judiciorum vel petitoria, vel possessoria. Ac primum quidem de remediis possessoriis, quæ dupliciter tractari possunt, vel summarissime, vel ordinarie.

§. II.

Vi summarissimi is, qui tempore motæ litis in possessione vel quasi est, tamdiu in ea defenditur, donec adversarius in ordinario vel petitorio aliud probaverit. Ex quo patet, requiri heic solum naturalem rei insistentiam: neque enim in hoc judicio de justitia possessionis quæritur, utpote quod ad possessorium ordinarium pertinet, sed de sola rei insistentia ac detentione, ideoque & hic processus celerimus est, neque oblationem solennis libelli, litis contestationem, communicationem attestatorum testium &c. desiderat, *Clement. 2. saepe contingit. de verbor. signific.* sed judex (solent autem causæ huc spectantes plerumque agitari ac decidi in judiciis

ordinariis, nisi certa eum in finem judicia alicubi instituta sint, uti Norimbergæ) quam primum de partium concertatione inaudit, vel ex officio procedere, vel qualemcunque partis implorationem decernere solet, eum in finem, ut quisque articulos probatoriales cum denominatione testium (sufficit autem vel unus testis juratus, de proprio visu deponens, & omni exceptione major, vel plures injurati, ex sententia CARPZOVII *Resp. lib. I. Resp. II.* cui tamen contradicit FINKELTHAVS. *Obs. 32.* cujus sententia ab Electore Saxon. est approbata, nisi forte metus subsit armorum) producat, quo facto, & visis testium attestationibus, vel confessionem decernit, si jura utrinque sint æqualia, & ex uno eodemque fonte promanent, vid. MEV. *p. 2. decis. 237. 238.* vel solitariam possessionem uni adjudicat, reservato alteri vel possessorio ordinario, vel petitorio. Cumque in hoc summariissimo judicio de nuda possessione quæstio sit, ea, quæ sunt altioris indaginis, haud admittuntur: multominus de civili possessione, si eam naturalis haud præcesserit, disceptatur, possessio enim ratione initii est facti, adeoque probanda: neque reg. testium personæ & dicta hic reprobari possunt, nisi damnum inferatur irreparabile. CARPZ. *L. I. Resp. tit. 2. resp. II. n. 12.* SCHRADER. *lib. I. cons. 4. n. 154.*

§. III.

Sententia autem in summariissimo hoc lata, interlocutoria solum est, non definitiva: quia solum decidit, quis possidere debeat, donec in ordinario, vel petitorio causa plene discutiatur. Interim is, qui in summariissimo obtinuit, fructus possessionis lucratur, ac
in

in ordinario vel petitorio Rei solum partes sustinet, adeoque a probatione immunis est. Hinc etiam ii, qui sapiunt, in summariissimo sese ante omnia fundare solent, prout etiam hoc iudicium tam ordinario, quam petitorio semper præferendum est, tum ut constet, quisnam in casu dubiæ possessionis actoris vel Rei partes sustinere debeat, tum ne commodo possessionis contra æquitatem privetur, qui possidet. Qua etiam de causa ordinarium possessorium ante petitorium decidi debet, vid. *L. 13. C. de R. V. l. 3. C. de Interd. add. de summariissimo possessorio* LUDOV. POSTIVS. item PFANKVCH. nec non CLVDIVS, *in Rebus Quotidianis.*

§. IV.

Coincidit cum recensito hæctenus remedio Constitutio Camerae *super litigiosa possessione*, modo duo insuper requisita adsint, (1.) ut partes *immediate* imperio subsint, (2.) metus armorum adsit, idque vel summarie v. gr. per epistolas privatas, probetur. Quod si enim status imperii de possessione certent, & metus armorum subsit, tunc, seposito iudicio Austregarum, statim lis vel ad Cameraam, vel iudicium Aulicum devolvitur. *Ordin. Cam. p. 2. tit. 21. Reichs-Hoff-Raths-Ordnung de anno 1654. tit. 2.* Hæc enim iudicia, existente Imperatore, in plerisque causis concurrentem jurisdictionem habent. *Gail. 1. obs. 29. 41. 42. & 121.* Mortuo vero Imperatore, & alio nondum electo, de his causis sola iudicat Camera. *Diederich. ad A. B. tit. 5. p. 41.* Qui autem ista duo requisita probare nequeunt, nullam Constitutionis *super litigiosa possessione* mentionem facere, sed se in jure communi fundare, ac manu-

tenentiam petere solent. Immo libellus supplices exorbitantibus excessibus infarcire & eo modo concipere solent, ut mandatum S. C. desuper decernatur: vel etiam causam dare solent alteri parti ad pignorandum. His enim casibus Camera iudex est, *Roding. Pand. Cam. lib. 1. tit. 10. p. m. 144. Gail. 1. obs. 5. 6. & 7. & de pignorat. obs. 21. n. 1.*

§. V.

Quid si duobus, de venationis jure contendentibus, alter alteri feras captas auferat, utrum illa venationis præda pro re ipsa, h. e. pro fructu, vel parte rei litigiosæ, an vero pro re tertia, seu innocente h. e. tali, quæ extra rem litigiosam, seu jus litigiosum est, quæque nihil commune habet cum jure controverso, utpote in quo neque jus controversum, neque ejus fructus consistit. *habenda?* Decisio latitat in eo, an venatio pertineat ad fructus fundi, & juris venandi? qui hoc statuunt, prædam venationis pro re ipsa habent, cum feris interceptis, ipsum jus reddatur inutile; qui vero feras ante capturam pro fructu seu parte rei litigiosæ non habent, prædam pro re tertia habent, & mandatis sine clausula locum faciunt. vid. *Rec. Deput. de anno 1600. §. 36. BLVM. proc. Cam. tit. 32. n. 25. Westenholz de jurisd. forest. §. 120.*

§. VI.

Haftenus de summarissimo, utpote quod ordine præcedit. Nunc de *possessorio ordinario*. Datur autem pro retinenda conventionis possessione interdictum *uti possidetis*, ad id, ut solvatur, quanti inter est actoris, turbationem factam non esse *L. 3. §. ult. ff. uti possid.* insuperque cautio de non amplius turbando præstetur *Gail. 2. obs.*

obs. 66. n. 13. & 1. obs. 116. probari autem debet (1) possessio a parte actoris, (2) turbatio a parte rei, & quidem olim præcise requirabatur, ut actor possederit tempore litis contestatæ §. 4. *Inst. de Interd.* in praxi tamen id præcise non attenditur, sed sufficit agentem ante litem contestatam possedisse, & adhuc se possidere intendere *c. 9. X. de probat. Couarruv. 1. obs. 17. n. 6.* probatur autem possessio variis modis: vel per testes, qui de actibus venatoriis testentur, vel per prohibitionem de non venando & secutam partitionem, vel per venatorum & saltuariorum appositionem, vel per pignorationem, mulctam, incarcerationem &c. vid. *Gail. 2. obs. 66.*

§. VII.

Probatio, quæ per actus venatorios fit, præcipua est: ex actibus enim hisce usus juris convenandi & inde orta possessio optime demonstrari potest. Ut tamen *plures* semper *actus* exerciti fuerit, non adeo opus est: ut ut enim plures actus magis firment possessionem, tamen ad acquirendam possessionem vel quasi, vel unus actus quietus, & ad apprehendendam possessionem specialiter directus, sufficit. *KLOCK. tom. 1. conf. 50 n. 278.* Interim tamen hoc probe notandum, quod, si unus aut alter actus venatorius in specie probandus fit, testis ipse venatui interfuisse, & insuper contestem habere debeat, alias enim testimonium non valet; secus ac in casu, si multi aut plures actus venatorii sint exerciti, ac in genere solum convenatio probanda fit, tunc enim testes, etiam singulares, admittuntur *Gail. 2. obs. 66. n. 11.* actus autem hi debent esse certi, quieti, non violenti,

lenti, clandestini, aut precarii §. 4. & 6. *Inst. de interdict.*
add. MENOCH. adipisc. poss. Remed. 41. n. 603.

§. VIII.

Prohibitio itidem possessionem prohibentis arguit. *MENOCH. Arbitr. Jud. quest. cas. 160. n. 10. & 11.* modo adversarius in ista prohibitione acquieverit, alias enim nihil operabitur prohibitio, cum certa & constans debeat esse possessio, non dubia, aut litigiosa *L. 10. C. de acquir. & retin. poss.*

§. IX.

Porro possessionem evincit constitutio & appositio venatorum & saltuariorum; ad conservandam enim possessionem custodes apponere solemus *l. 51. ff. de acquir. vel am. poss.* qui si pignorent in alieno venantes, satis apparet, se ideo ordinatos, ut observent, ne quis in hoc, vel illo loco venetur, ac possessionem constituentis turbet. *MEHLBAUM de Jure venandi th. 32.* Tandem & mulctæ impositione, incarcerationatione & coercitione eorum, qui in locis alienis venantur, possessio vel quasi hic probatur: tales enim actus animum possidendi declarant in irrogante, delictum autem in eo, cui pœna irrogatur. *MEHLBAUM c. l. add. MENOCH. remed. retin. 3. n. 585.*

§. X.

Potest autem turbatus, ne possessione excidat, non solum conquiri judicialiter de turbatione facta, sed & præterea, non obstante turbatione, possessionem suam vel quasi per actus venatorios continuare, quandoque etiam protestationibus uti. Ac *primus* quidem modus tutissimus est, siquidem tunc alteri injungitur, ut a turbatione desistat, ac de non amplius turbando caveat.

Secun-

Secundus modus itidem usu non destituitur: dissensus enim, qui facto exprimitur, fortior est eo, qui nudis verbis fit. *arg. L. 27. §. 1. ff. de inoffic. testam.* Tertio modo tunc uti solemus, si vel ob temporis injuriam, aut turbantis potentiam, prioribus experiri haud licet. MEHLBAVM. *cit. dissert. §. 35.* in iis enim, quæ a protestantis potestate dependent, protestatio recte interponitur. BERLICH. *p. 1. concl. 49. n. 69.* Et hujus protestationis vicem interdum quoque supplent literæ turbantis privatae, si illæ obtineri possunt. MEHLBAVM *cit. loc.*

§. XI.

Quandoque utrique parti possessio, quam Compossessionem vocant, adjudicari solet: accidit enim interdum, ut uterque litigantium ita probet, ut non appareat, quisnam in possessorio obtinere debeat, Quamvis enim regulariter duo in solidum rem unam eandemque possidere nequeant, *l. 3. §. 4. & 5. & ibi Dd. de acquir. vel am. poss.* tamen hæc regula in incorporalibus fallit. Exemplo sunt servitutes *l. 15. ff. Commun. præd. jurisdictio c. 7. X. de offic. jud. del.* imo ipsum jus convenandi consuetudine Germaniæ receptum est, ut *in disc. pralim. §. penult.* monuimus: atque si uni venatio majorum, alteri minorum ferarum adjudicetur, nemo alterum in sua possessione turbare poterit; Quod si tamen in una eademque specie venatio tribuatur, quia facile rixæ oriri possunt, cautione de non turbando opus erit.

§. XII.

Haftenus de possessorio retinendæ. Quoad pos-
 F fesso-

fessorium recuperandæ datur interdictum *Unde vi &*
remedium ex cap. 18. sæpe contingit X. de restit. spol. nec
non ex c. redintegrandæ 3. qu. 1. quod omnium ple-
nissimum ac tutissimum est, ac datur cuivis, injuste
possessione vel quasi dejecto, adversus quemlibet pos-
fessorem, quamvis ipse nec spoliaverit, nec spolii con-
ficius fuerit, ad id, ut restitutio possessionis vel quasi
fiat GAIL. 2. obs. 75. n. 9. & seqq. debet autem ab agente
probari (1) a parte sui possessio (2) a parte rei dejectio
seu spolium. Illud autem spolium probatur per anti-
quiorem possessionem, si actor probet, se ante reum
possedisse. GAIL. 2. obs. 75. n. 12. ut & obs. seqq.

§. XIII.

Restat iudicium petitorium, ubi pro asserendo
 hoc jure locum habet actio *utilis confessoria*, qua agi-
 tur contra quemlibet impediendum, ad id, ut jus
 hoc ad sese pertinere declaretur, reus vero conde-
 mnatur, ut præstito interesse caveat, quod actorem
 ejusque heredes in libero juris hujus exercitio impe-
 diturus non sit: adeo ab actore hic probari debet (1)
 conventionem ipsi legitime constitutam esse (2) a
 parte rei turbatio GAIL. 2. obs. 66. add. RVIGER RV-
 LAND. *de Commissar. p. 3. c. 10. §. 3.*

CAP. V.

QVOMODO JVS CONVENANDI FINI-
 ATVR ET AMITTATVR?

§. I.

§. I.
Differunt modi, queis *finitur* convenatio, a modis, queis eadem *amittitur*. *Amisio* enim præsupponit dolum vel culpam, aut negligentiam ejus, qui illam amittit. Ac primum quidem inspiciamus modos, quibus *finitur*.

§. II.

Finitur autem (1) *morte* naturali illius, cui concessa fuit, modo ad dies vitæ solum concessa fuerit (2) *tempore præterlapso*, potest enim ad certum, & finitum tempus concedi (3) *interitu loci*, in quo permilla fuit, quod fit terræ motu, inundatione. Quod si tamen aqua recesserit, iterum reviviscit §.24. *Inst. de rer. divis.* (4) *revocatione concedentis*, si quis forte precario eadem usus fuerit. (5) *successione vel universali vel singulari*, si quis v.g. fundi servientis vel titulo hæreditatis, vel emti, aut alio singulari modo, dominus fiat. (6) *mutuo consensu*, sæpius enim vi pacti competit. Dum autem *mutuum* consensum requirimus, videtur *unius* dissensus non sufficere. At distinguendum est: vel enim competit jure societatis, familiaritatis, amicitia & vicinitatis, & tunc alter altero invito, ab eadem recedere potest. Ejusmodi enim res præscriptibiles non sunt. KLOCK. *vol. I. cons. 21. n. 96.* Quod si vi præscriptionis competit, secus se res habet: cum jus, per legitimum tempus acquisitum, invito auferri nequeat, idque cum primis in agris intermixtis considerandum esse, scribit FRITSCHIVS *cit. tr. m. 5. §. ult.*

§. III.

Amittitur (1) si quis contra pacta & tenorem concessio-

cessionis jure convenandi utatur, vel extra tempora praescripta illud exercendo, praecipue si in hunc casum clausula privatoria adjecta fuerit, ceu factum in edicto Ducis Augusti glor. mem. de anno 1645. vel excedendo modum in venando, capiendo scilicet feras majores loco minorum, vel ultra terminos venationem extendendo (2) subditos immodicis servitiis, mit übermäßigen Jagt-Frohnen / premendo. Quamvis enim subditi servitia haecce debeant, Magn. Dn. PRÆSES in Præl. suis ad Inst. tit. d. Acqu. Rer. Dom. §. 16. immodice tamen eadem exigenda non sunt GAILL. obs. 17. secus facientes ob abusum jure suo privari possunt, argumento §. 2. Instit. de his qui sui vel al. jur. PHILIP. us. pract. lib. 1. eclog. 43. n. 3. Generaliter enim toties quis privilegium meretur amittere, quoties permessa abutitur potestate c. 7. dist. 74. c. 63. caus. 11. qu. 3. c. 43. caus. 1. qu. 1. c. 23. 84. caus. 25. qu. 2.

§. IV.

Amittitur (2) jus convenandi si quis ob delictum omnibus bonis, privilegiis, immunitatibus, vel castro & territorio in feudum dato, cui hoc jus annexum erat, privatur. Quod evenit condemnatis ex L. Julia Maj. ut & in bannum imperii declaratis CARPZ. pr. crim. p. 1. qu. 36. & p. 3. qu. 140. n. 17. & seqq. Quibus enim modis feudum amittitur, iisdem & jus venandi & convenandi feudo annexum STRVV. synt. Jur. feud. c. 15.

§. V.

Amittitur (3) contraria praescriptione, quando quis sc. per longum longissimum, vel immemorabile tempus jus suum, licet occasionem habuerit, non exercuit, sed

sed potius prohibitioni alterius acquievit. Et hæc immemorialis præscriptio etiam Principem a jure convenandi excludere potis est, tempus autem hoc incipit currere a die prohibitionis & factæ paritionis, nec non a tempore, quo occasio utendi se obtulit, alter vero ea non usus est. Quamvis enim regulariter solo non usu haud amittatur convenatio, quodsi tamen occasio adfuit, neque alter ea usus est, quin tunc non usu jus convenandi amittatur, & alter, in cujus fundo mihi convenatio competebat, libertatem fundi contra me præscribat, extra dubium est. *CARPZ. p. 2. const. 3. def. 23. & p. 3. c. 32. d. 18.* Tutius igitur est, quandoque jus suum exercere, utut in locis in quibus competit, vel parum, vel nihil ferarum reperiatur.

SOLI DEO GLORIA.

Herl

21.06

P3

SLUB DRESDEN

3 3711145

R 80 - 11

